Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education) 29(4), 217-229 [Ekim 2014]

Fen-Edebiyat Fakültesi Birinci Sınıf Öğrencilerinin Alan Eğitimine ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi*

Examining the Views of First Year University Students in Faculty of Science and Literature about Field Education and Teaching Profession

Ferudun SEZGİN**, Serkan KOŞAR***, Emre ER****, Fatih ŞAHİN*****

ÖZ: Bu araştırmanın amacı eğitim fakültelerinde öğrenim görmek isteyen, ancak zorunlu olarak fen veya edebiyat fakültelerine kayıt yaptıran öğrencilerin alan eğitimine ve öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşlerini incelemektir. Belirli bir olguya ilişkin yaşantı ve anlamları betimlemek amaçlandığından, bu çalışmanın bir olgubilim araştırması olduğu söylenebilir. Çalışma grubunda tipik durum örneklemesi ve ölçüt örnekleme yöntemleriyle belirlenen ve Gazi Üniversitesi Fen ve Edebiyat fakültelerinde öğrenim gören 59 öğrenci yer almaktadır. Araştırmanın sonuçlarına göre katılımcıların önemli bir bölümü, pedagojik formasyon eğitimini eğitim fakültelerinin, alan eğitimini ise fen-edebiyat fakültelerinin daha iyi yürüttüğünü ifade etmektedir. Katılımcıların büyük bir bölümü öğretmenlik mesleğini saygın bir meslek olarak algılamakta ancak istihdam politikalarındaki belirsizliğe dikkat çekmektedir. Ortaöğretim alan öğretmenliği için eğitim fakültelerine öğrenci alınmaması durumunu ise fen ve edebiyat fakülteleri için bir fırsat olarak değerlendirenlerin yanında en iyi öğretmenin eğitim fakültelerinde yetişeceğini düşünerek bu durumu bir tehdit olarak algılayanlar da mevcuttur. Araştırmanın sonuçlarına göre, eğitim fakültelerinin daha nitelikli bir eğitim vermesi için programlarının güncellenmesi gerektiği, öğretmenlik mesleğinde istihdam sorununun önüne geçmek için Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) ve Yükseköğretim Kurulu (YÖK) iş birliğinin geliştirilmesi, eğitim fakülteleri ile fen ve edebiyat fakültelerinin alan eğitimi bağlamında daha fazla iş birliği yapmalarının teşvik edilmesi gibi öneriler sunulmuştur.

Anahtar sözcükler: öğretmen yetiştirme, öğretmenlik mesleği, fen ve edebiyat fakültesi

ABSTRACT: The aim of this study was to examine the views of first year university students that enrolled compulsory in the faculty of science and literature but who wish to study in faculties of education about field education and teaching profession. This study used a phenomenological design in order to obtain rich data on a particular case. A total of 59 students who enrolled in Gazi University Faculty of Science and Literature were selected for the study using criterion sampling and typical sampling. According to results of the study a significant proportion of the participants stated that pedagogical training can be better performed in faculty of education and field training can be better performed in faculty of sciences and literature. A large proportion of respondents perceived teaching as a respectable profession, but draw attention to the uncertainty of current teacher employment policy. Participants have a dilemma on faculty of science and literature is the only way for teacher training, that their perceptions on this issue containing both an opportunity for their faculty and a threat about restricting individual choices. Some suggestions we presented in the light of the results such as, developing the curriculum of faculty of education, improving the collaboration between Ministry of National Education (MoNE) and Council of Higher Education (CHE) in order to prevent the problems in teacher employment and encouraging the faculty of education and faculty of science and literature for performing better field education.

Keywords: teacher training, teaching profession, faculty of science and literature

1. GİRİŞ

Eğitim sistemlerinin en önemli insan kaynağı olarak görülen öğretmenlerin yetiştirilmesi önemli bir tartışma alanı olarak güncelliğini korumaktadır. Bu bağlamda öğretmen adaylarının seçilmesi, eğitim sürecinin içeriği, öğretmenlerin mesleğe atanma koşulları ve görevleri süresince mesleki gelişimlerini destekleyecek programların niteliği, üzerinde durulan konular arasındadır. Öğretmen yetiştiren temel kurumlar eğitim fakülteleri olmasına rağmen, fen ve

* Bu çalışma, 15-16 Mayıs 2014 tarihleri arasında Hacettepe Üniversitesi'nde düzenlenen 'Öğretmen Eğitiminde Politikalar ve Sorunlar 4. Uluslararası Sempozyumu'nda sunulan bildirinin genişletilmiş halidir.

** Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Ankara-Türkiye, ferudun@gazi.edu.tr
*** Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Ankara-Türkiye, skosar@gazi.edu.tr
**** Arş. Gör., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Ankara-Türkiye, emreer@gazi.edu.tr
***** Arş. Gör., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Ankara-Türkiye, sahinfatih@gazi.edu.tr

edebiyat fakültelerinin bazı programlarından mezun olan öğrenciler de istihdam sorunu ve diğer bazı sebeplerden dolayı öğretmen olmayı düşünmektedirler (Akar, 2014). Fen ve edebiyat fakültelerinde görev yapan öğretim üyelerinin de bu yönde bir beklenti içerisinde olduğu, fen ve edebiyat fakültelerinin işlevinin bilim adamı veya ortaöğretim kurumlarına öğretmen yetiştirmek olarak tanımlandığı görülmektedir (Yüksel, 2011). Eğitim fakültelerini bitiren ve öğretmen olarak atama bekleyen çok sayıda öğretmen adayının bulunduğu bir sistemde, fen ve edebiyat fakültelerini bitiren öğrencilere de öğretmenliğin bir çıkış ve öncelikli bir istihdam alanı olarak gösterilmesi, öğretmenlik mesleğinde insan kaynağının arz ve talep dengesinin bozulmasına sebep olmaktadır (Akar, 2014). Bununla birlikte nitelikli öğretmenler yetiştirmek açısından öğretmen adaylarının, mesleğe yönelik algılarının önem taşıdığı söylenebilir. Alanyazında öğretmen adaylarının mesleğe yönelik görüşlerini inceleyen çalışmalar incelendiğinde, genellikle eğitim fakültesi öğrencilerinin görüşlerini ele alan çalışmaların yer aldığı görülmektedir (Çapa ve Çil, 2000; Çapri ve Çelikkaleli, 2008; Çil, 2000; Hacıömeroğlu ve Şahin-Taşkın, 2010; Hoşgörür, Kılıç ve Dündar, 2002; Özbek, Kahyaoğlu ve Özgen, 2007; Özder, Konedralı ve Zeki, 2010; Pehlivan, 2008; Tanrıöğen, 1997; Terzi ve Tezci, 2007; Uğurlu ve Polat, 2011; Üstüner, 2006). Bununla birlikte öğretmenlik mesleğine yönelik pedagojik formasyon öğrencilerinin (Eraslan ve Çakıcı, 2011) ve lisansüstü eğitim gören öğrencilerin (Can, 2010; Şeker, Deniz ve Görgen, 2005; Gürbüz ve Kışoğlu, 2007; Yüksel, 2004) görüşlerini ele alan çalışmalar bulunmaktadır.

Fen ve edebiyat fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin önemli bir bölümünün meslek olarak öğretmenliği tercih etmelerine rağmen, öğrenimleri boyunca öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşlerini inceleyen çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Eğitim fakültesi ile fen ve edebiyat fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik algılarının karşılaştırmalı olarak incelendiği bir çalışmada, eğitim fakültesi öğrencilerinin mesleğe ilişkin algılarının daha olumlu olduğu ifade edilmektedir (Öztürk, Doğan ve Koç, 2005). Bununla birlikte bazı çalışmalarda eğitim fakülteleri ile fen ve edebiyat fakültelerinden mezun olup tezsiz yüksek lisans programına devam eden öğrencilerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının benzerlik gösterdiği görülmektedir (Erdem, Gezer ve Çokadar, 2005; Gürbüz ve Kışoğlu, 2007).

Öğretmen istihdamında mevcut ihtiyacın belirlenmesi ve arz-talep dengesinin sağlanması açısından Türk Eğitim Sistemi içerisinde bazı önlemlerin alındığı görülmektedir. İhtiyaç duyulan alanlarda öğretmen alımını öncelik olarak benimseyen Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), Yükseköğretim Kurulu'na (YÖK) taleplerini iletmiş ve YÖK 2012'de uzaktan eğitim fakültelerinin öğretmenlik bölümlerini ve eğitim fakültelerinde ikinci öğretim olarak sürdürülen bazı programları kapatma kararı almıştır. YÖK, daha sonra ortaöğretim alan öğretmenliği programlarına öğrenci alımını durdurmuştur (YÖK, 2013). Bir süre sonra bu kararı revize eden YÖK, eğitim fakültelerinin alan öğretmenliklerine yeniden öğrenci alınmasını karara bağlamıştır. YÖK (2014), bu kararını "Öğretmen yetiştirmede rekabet ve niteliğin artırılması amacıyla eğitim fakülteleri ortaöğretim alan öğretmenliği programlarına önümüzdeki öğretim yılından itibaren öğrenci alınmaya devam edilecektir." şeklinde gerekçelendirmiştir. 2014-15 öğretim yılından itibaren alan öğretmenliği bölümlerinin öğrenim süresinin 5 yıldan 4 yıla düşürülmesine karar verilmiştir. Ayrıca 2015-16 öğretim yılından itibaren Eğitim Bilimleri Enstitüleri bünyesinde alan öğretmenliği tezsiz yüksek lisans programlarına yeniden öğrenci alınmasına başlanacaktır. YÖK'ün kısa süre içerisinde ortaöğretim alan öğretmenliklerine yönelik olarak aldığı bu farklı kararlar, sistemin paydaşları açısından önemli bir belirsizlik oluşturmaktadır. Bununla birlikte, YÖK'ün bu yeni kararı, daha önce alınan karara bağlı olarak zorunlu bir şekilde fen ve edebiyat fakültelerine kayıt yaptırmış öğrencilerin bulunduğu gerçeğini ortadan kaldırmamaktadır.

YÖK'ün ortaöğretim alan öğretmenliklerine öğrenci almama yönündeki önceki kararı, ortaöğretim mezunlarının, ihtiyaç duyulan öğretmenlik alanlarına yönelmelerini teşvik etmekle birlikte ortaöğretim alan öğretmeni olmak isteyen, ancak bu alanlara öğrenci alımının olmaması

sebebiyle bazı öğrencilerin fen ve edebiyat fakültelerini zorunlu olarak tercih etmelerine yol açmıştır. Bu araştırmada, YÖK'ün 2013-14 öğretim yılında eğitim fakültelerinin ortaöğretim alan öğretmenliklerine öğrenci almama kararına bağlı olarak zorunlu olarak fen ve edebiyat fakültelerine kayıt yaptıran birinci sınıf öğrencilerinin alan eğitimi ve öğretmenlik mesleğine yönelik görüşlerini incelemek amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

i. Katılımcılar eğitim ve fen ve edebiyat fakültelerini amaçları açısından nasıl değerlendirmektedirler?
ii. Öğretmen yetiştirme sürecinde eğitim ve fen ve edebiyat fakültelerine yönelik nasıl bir analiz ve karşılaştırma yapılmaktadır? Öğretmenlik mesleğinde alan eğitiminin önemine ve bu eğitimin hangi fakülte tarafından daha nitelikli verileceğine ilişkin görüşler nasıldır? Öğretmenlik mesleğinde formasyon eğitiminin önemine ve bu eğitimin daha nitelikli sunulmasına ilişkin görüşler nasıldır?
iii. Bireysel, sosyal ve sistemsel (örgütsel, yönetsel ve yapısal) faktörler bağlamında öğretmenlik mesleğinin özelliklerine ve sorunlarına ilişkin görüş ve değerlendirmeler nasıldır?
iv. Katılımcıların öğretmenlik mesleğinin geleceğine ilişkin görüş ve beklentileri nelerdir?
v. YÖK'ün 2013-14 öğretim yılında eğitim fakültelerinin ortaöğretim alan öğretmenliği bölümlerine öğrenci almama kararına ilişkin genel değerlendirmeler nasıldır?

2. YÖNTEM

Zorunlu olarak fen ve edebiyat fakültelerine kayıt yaptıran birinci sınıf öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşlerini kendi gerçekliği içinde, ayrıntılı ve derinlemesine incelemeyi amaçlayan bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Belirli bir olguya ilişkin yaşantı ve anlamları betimlemeyi amaçlayan bu araştırmanın bir olgubilim çalışması olduğu söylenebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

2.1. Çalışma Grubu

Araştırmada yeni bir uygulamaya ilişkin görüşleri, uygulamadan etkilenen fen ve edebiyat fakülteleri birinci sınıf öğrencileri aracılığıyla belirlemek ve zorunlu olarak fen ve edebiyat fakültesi tercihinde bulunan öğrencilerin görüşlerini incelemek amaçlandığından amaçlı örnekleme yöntemlerinden "tipik durum örneklemesi" ve "ölçüt örnekleme" birlikte kullanılmıştır. Çalışma kapsamında, Gazi Üniversitesi'nde öğrenim gören 32 Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü (TDE) birinci sınıf öğrencisi ve 27 Matematik Bölümü birinci sınıf öğrencisinin görüşüne başvurulmuştur.

2.2. Veri Toplama Aracı

Verilerin toplanması amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılmıştır. Patton (2002) nitel araştırmalarda görüşmelerin bireylerin herhangi bir olguya ilişkin doğrudan gözlemlenmeyen duygu, düşüncü ve eğilimlerini kendi gerçekliği içerisinde anlamaya olanak sağladığını ifade etmektedir. Hazırlanan formda öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşleri derinlemesine incelemeye yönelik 10 soru bulunmaktadır. Görüşme formunun kapsam geçerliği için alan uzmanı görüşüne başvurulmuştur. Toplanan verilerde yansızlığı (inandırıcılık) sağlamak için araştırmacıların çözümledikleri ve kodladıkları veriler karşılaştırılmış, ortak kodlar oluşturulmuştur. Güvenirliği sağlamak için toplanan veriler herhangi bir yorum eklenmeden betimsel bir yaklaşımla doğrudan sunulmuştur.

Nitel araştırmalarda geçerlik ve benzer durumlara aktarılabilirlik, çalışmanın kalitesini belirlemede önemli etmenler olarak gösterilmektedir (Lincoln ve Guba, 1985). Bu amaçla çalışma kapsamında veri toplama kaynaklarının çeşitlendirilmesine, katılımcılarla uzun süreli etkileşimde bulunulmasına ve katılımcı teyidi sağlanmasına dikkat edilmiştir.

2.3. Verilerin Çözümlenmesi

Verilerin analizinde, nitel araştırma veri analizi tekniği olarak betimsel analiz ve içerik analizi kullanılmıştır. Betimsel çözümlemede katılımcı görüşleri önceden belirlenen temalar bağlamında doğrudan aktarılmıştır. İçerik analizinde ise araştırmanın amacı ve alt amaçları bağlamında görüşme metinlerinin içindeki kavram ve kavram setleri belirlenmiş, bunlardan anlamlı bir bütün oluşturacak şekilde kodlar oluşturulmuş, oluşturulan kodlar araştırmanın alt amaçları bağlamında kategorilere (alt tema) ayrılmıştır. Doğrudan alıntılarda katılımcıların öğrenim gördükleri bölüme göre TDE Ö1 ve M Ö2 gibi kod isimler kullanılmıştır.

3. BULGULAR

Araştırmanın birinci alt probleminde, fen ve edebiyat fakültesi birinci sınıf öğrencilerinin görüşlerine göre eğitim fakülteleri ile fen ve edebiyat fakültelerini amaçları açısından değerlendirmek amaçlanmaktadır. Birinci alt probleme ilişkin bulgular Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo-1: Eğitim Fakülteleri ile Fen ve Edebiyat Fakültelerini Amaçları Açısından Değerlendirmeye İlişkin Bulgular

Fakülte	Kategori	Kodlar	TDE	M
			n	*n*
Eğitim Fakültesi	Nitelikli öğretmen yetiştirmek	Pedagojik formasyon eğitimi vermek	25	21
		Öğretmen adayına, alanıyla ilgili bilgi ve beceriler kazandırmak	6	11
		Bilgi ve becerilerin öğrencilere nasıl aktarılacağını öğretmek	7	4
		Öğretmen adayına, öğrenciyle iletişim kurma becerileri kazandırmak	2	4
	Bireysel ve toplumsal fayda	Öğrenci yararını gözeten öğretmenler yetiştirmek	7	6
		Topluma faydalı bireyler yetiştirmek	6	6
		Topluma örnek bireyler yetiştirmek	4	5
		Sosyal becerileri olan öğretmenler yetiştirmek	2	3
Fen-Edebiyat Fakültesi	Akademik yeterlik kazandırma	Alana ilişkin yeterli, nitelikli, derinlikli eğitim vermek	16	11
		Alandaki gelişmeleri, yenilikleri takip etmek	3	4
		Buluş yapmak, üretmek	1	3
		Sürekli öğrenmeyi gerçekleştirmek	1	3
	Nitelikli işgücü oluşturma	Bilim insanı yetiştirmek	13	9
		Akademisyen yetiştirmek	9	6
		Alan uzmanı yetiştirmek	4	7
		Araştırmacı yetiştirmek	3	4
		Alan öğretmeni yetiştirmek	2	3

Eğitim fakülteleri ile fen ve edebiyat fakültelerinin amaçlarına ilişkin bazı katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir:

M Ö5: Eğitim fakülteleri, iyi, kaliteli, bilgili bir öğretmen yetiştirme çabasındadır.

M Ö10: Eğitim fakültelerinin en önemli amacı kaliteli öğretmen yetiştirmek olmalıdır. Meslek hayatına atandığında öğrencilere daha faydalı olacak şekilde öğretmenler yetiştirmek…

TDE Ö1: Fen ve edebiyat fakülteleri alana ilişkin detaylı bilgi vermeyi amaçlar. Alan eğitiminde, fen ve edebiyat fakültelerinde detaylı bir şekilde ders işleniyor. Her şeyin daha

derinine iniyorlar ve dersler ağır bir şekilde işleniyor. Alan dersleri çok iyi bir şekilde veriliyor.
TDE Ö11: Fen ve edebiyat fakültelerinin her bölümü, o bölümde yeterli bilgi birikimi ve donanıma sahip uzman yetiştirmeyi amaçlar. Bölümle ilgili kapsamlı ve yeterli derecede eğitim verilmektedir.

Araştırmanın ikinci alt probleminde, öğretmenlik mesleğinde alan eğitimi ve pedagojik formasyon eğitiminin önemini ve bu eğitimlerin hangi fakülteler tarafından daha nitelikli olarak verilebileceğini belirlemek amaçlanmaktadır. Öğretmenlik mesleğinde alan eğitimi ve pedagojik formasyon eğitiminin önemine ilişkin bulgular Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo-2: Öğretmenlik Mesleğinde Alan Eğitimi ve Pedagojik Formasyon Eğitiminin Önemine İlişkin Bulgular

Eğitim	Kategori	Kodlar	TDE	M
			n	*n*
Alan Eğitimi	Akademik yeterlik	Öğretmen adayına alan yeterlikleri kazandırmak	14	19
		Öğrencinin bilgi ihtiyacını karşılamak	5	6
		Meslek yaşamında başarılı olmak	3	4
		Alanda uzmanlaşmak	3	4
		Sürekli öğrenmeyi sağlamak	1	2
		Öğretmene güven duymak	1	1
Pedagojik Formasyon Eğitimi	Nitelikli öğretmen yetiştirmek	Öğretmen olmanın ön şartı olma	15	13
		Dersin nasıl işleneceği bilgisini verme	12	8
		Öğretmenliğe hazırlama	8	10
		Sınıfta yaşanabilecek sorunlarla baş etmeyi öğretme	4	5
		İyi öğretmen olma	4	4
		Öğrenci psikolojisinden anlama	3	3
		Öğrenciye karşı olumlu tutum ve davranış geliştirme	3	2
		Öğrenciyi tanıma	3	1
		Öğrenciyle iyi iletişim kurma	2	2

Katılımcıların yaklaşık üçte ikisi (n = 37), alan eğitiminin fen ve edebiyat fakülteleri tarafından daha nitelikli olarak verilebileceğini ifade etmişlerdir. Katılımcıların bir bölümü (n = 15) bu eğitimin eğitim fakülteleri tarafından, az sayıda katılımcı ise (n = 7) bu eğitimin her iki fakülte tarafından da nitelikli olarak verilebileceğini ifade etmişlerdir. Katılımcıların önemli bir bölümü (n = 34) pedagojik formasyon eğitiminin eğitim fakülteleri tarafından daha nitelikli olarak verilebileceğini ifade etmişlerdir. Katılımcıların az bir bölümü ise bu eğitimin eğitim fakülteleri tarafından (n = 16) veya her iki fakülte tarafından (n = 9) da nitelikli olarak verilebileceğini ifade etmişlerdir.

Öğretmenlik mesleğinde alan eğitiminin önemine ve bu eğitimin hangi fakülte tarafından daha nitelikli olarak verileceğine ilişkin katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir:

TDE Ö17: Alan eğitimi çok önemlidir. Çünkü öğrenci her şeyi bilmek ister. Öğretmen yetersiz kaldığında öğrenci tatmin olmaz "Öğretmenim bunu neden bilmiyor?" der.
M Ö6: Eğitim aldığın alanın inceliklerini, püf noktalarını ve alan hakkında ayrıntıları öğrenmek açısından önemlidir.
M Ö7: Önemi yüksektir bence. Bir öğretmene soru sorulduğunda mutlaka bilmeli ve ispat edebilmeli, ezberlememeli, yüzeysel öğrenmemeli. Çünkü bu, öğrencinin öğretmene olan güvenini de arttırır.
M Ö18: Öğretmenlikte alan eğitimi de önemlidir. Fakat bu, eğitim fakültelerinde karşılanabilir. Bunun için fen ve edebiyat fakültelerinin içeriği fazla gelir. Eğitimde önemli olan formasyon eğitimidir.

Öğretmenlik mesleğinde pedagojik formasyon eğitiminin önemine ve bu eğitimin hangi fakülte tarafından daha nitelikli olarak verileceğine ilişkin katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir:

TDE Ö4: Öğretmenlik mesleğinde formasyon eğitimiyle öğrencilerin psikolojik hallerine göre davranmayı öğreniriz. Bu eğitim, eğitim fakültelerinde nitelikli olarak verilebilir.
TDE Ö14: Eğitimi veren kişinin, alıcı bireylere karşı tutum ve davranışları, dersi nasıl anlatması gerektiği, sorunlar karşısında nasıl bir tutum sergilemesi gerektiği açısından önemlidir.
M Ö6: Formasyon, öğretmenliğin temelini oluşturuyor bence. Çünkü ne kadar çok şey bilirsen bil, bildiklerini aktaramazsan kimseye faydalı olamazsın. Eğitim fakülteleri formasyon eğitimi verdiği için bu konuda daha nitelikli öğrenci yetiştirir.
M Ö10: Formasyon eğitimini tabii ki eğitim fakülteleri vermelidir. Öğretmenlik için formasyon gerekiyorsa, eğitim fakülteleri de öğretmen yetiştiriyorsa, eğitim fakültelerinin vermesi gerekir.

Araştırmanın üçüncü alt probleminde, bireysel, sosyal ve sistemsel (örgütsel, yönetsel ve yapısal) faktörler bağlamında öğretmenlik mesleğinin özelliklerine ve sorunlarına ilişkin görüş ve değerlendirmeleri belirlemek amaçlanmaktadır. Üçüncü alt probleme ilişkin bulgular Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo-3: Bireysel, Sosyal ve Sistemsel Etmenler Bağlamında Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Görüşler

	Kategori	**Kodlar**	**TDE**	**M**
			n	***n***
Bireysel	Bilişsel	Karşıdakini anlayabilmek	9	5
		Öğretmen yeterliklerine sahip olmak	5	5
		Öğrenci öğrenmesini kolaylaştırmak	5	3
		Öğrencilere gerekli bilgileri vermek	5	2
		Öğrenmeye sürekli açık olmak	1	1
	Psikolojik	Sabırlı olmak	4	6
		Mesleğini sevmek	6	4
		Ruh sağlığı yerinde olmak	3	2
		Özverili olmak	2	1
		Uyumlu olmak	2	1
	Davranışsal	Bilgiyi etkili bir şekilde aktarmak	7	4
		Davranışlarıyla rol model olmak	6	4
		Öğrenci başarısı için çaba sarf etmek	4	5
		Empati kurabilmek	3	5
		Öğrenciyle yakın olabilmek	3	4
Sosyal	Kazandırdığı sosyal beceriler	Kendini ifade edebilme	4	3
		Deneyime açıklık	1	2
		Çevresindekileri ikna edebilme	1	1
	Toplumsal statüsü	Öğretmenlik saygın, önemli bir meslektir.	15	11
		Öğretmenlik mesleği eskisi kadar saygı görmemekte, önemi giderek azalmaktadır.	5	7
		Popüler bir meslektir.	3	1
		Öğrenci için anne-baba gibidir.	2	2
	Toplum üzerindeki etkisi	Yol göstericidir.	8	5
		Topluma başarılı bireyler kazandırmaktadır.	5	4
		Toplumu şekillendiren bir meslektir.	3	4
		Örnek bireyler yetiştirmektedir.	3	4
		Sürekli bir ihtiyaçtır.	3	2

Sistemsel	MEB atama politikaları	İhtiyaç duyulandan az öğretmenin ataması yapılmakta, istihdam sorunu çözülememektedir.	9	10
		Emekliliği gelen öğretmenler görevlerine devam etmemelidir.	4	6
		Öğretmen atamalarında sistematik bir yol izlenmemesi, sürekli değişen kararlar	4	5
		Ücretli öğretmenlik uygulamasından vazgeçilmelidir.	2	3
		Fen ve edebiyat fakültesi mezunları da öğretmen olarak atanmalıdır.	3	1
		Öğretmen atama puanları çok yüksektir.	1	1
	Öğretmen yetiştiren temel kurumlar olarak eğitim fakülteleri	Eğitim fakülteleri MEB'in istihdam politikalarına göre kontenjanlarını düzenlemelidir.	3	5
		Nitelikli eğitim veriliyor, öğretim üyeleri yeterli.	4	2
		Nitelikli eğitim verilmiyor, öğretim üyeleri yetersiz.	2	2
		Eğitim fakültelerini tercihte adayın niteliğine bakılmıyor, puanı yetiyorsa yerleşiyor.		1
	Merkezi sınavlar	Öğretmen yeterliklerini ölçecek düzeyde olmalı.	6	4
		Öğretmen adayları yeterli düzeydeler, sınav olmadan atamaları yapılmalı.	3	3
		Öğretmenlik alan sınavlarına önem verilmeli.	2	3
		Öğretmen atamalarında uygulanan sınavlar (KPSS) öğretmen yeterliklerini ölçme açısından uygun.	1	1

Bireysel faktörlere ilişkin bazı katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir:

TDE Ö1: Öğretmenlik, öğrenciye gerekli bilgileri verebilmek, onun öğrenmesini kolaylaştırmak ve bunu öğrencisine sevecen bir tavırla verebilmektir. Öğretmenlik, öğrencinin ileride hayatta başarılı olabilmesi için her manada elinden geleni yapmaktır.
M Ö24: Bir öğretmenin kesinlikle her şeyi bilmesinden önce anlatabilme yetisinin gelişmiş olması gerekir aynı zamanda sabırlı, öğrencilere karşı sevgili olmalıdır. Her öğrenciyi kazanmaya çalışmalı ve en önemlisi mesleğini sevmelidir.

Sosyal faktörlere ilişkin bazı katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir:

TDE Ö10: Öğretmenlik günümüzde saygı duyulamayacak bir yere geldi. Ancak öğretmenliği seven ve istekli yapan herkes bu meslekte başarılı olabilir. Öğretmenlik hiç bitmeyen bir ışıktır. Dün, bugün, yarın da olacaktır.
M Ö22: Öğretmenler, topluma iyi insan, iyi vatandaş kazandırmada önemli bir faktör. Ülkelerin geleceğine yön vermeye devam edeceklerdir.

Sistemsel faktörlere ilişkin bazı katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir:

TDE Ö14: Bence MEB'in emekliliği gelmiş ve verimli olmayan öğretmenleri tespit edip zorunlu emekli etmesi lazım.
M Ö10: Atama Politikaları yanlış ve yetersiz. Eğitim fakülteleri yeterli düzeyde eğitim vermiyor. Eğitim düzeyi yetersiz. Öğretim üyeleri yeterli düzeyde değiller. Mezunlara uygulanan sınavlar da saçma.

Araştırmanın dördüncü alt probleminde, öğretmenlik mesleğinin geleceğine ilişkin görüş ve beklentileri belirlemek amaçlanmaktadır. Dördüncü alt probleme ilişkin bulgular Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo-4: Öğretmenlik Mesleğinin Geleceğine İlişkin Görüş ve Beklentiler

Kategori	Kodlar	TDE	M
		n	*n*
Saygınlık	Toplumda saygınlığı olan ve olmaya devam edecek bir meslektir.	12	9
	Öğretmenlik mesleği giderek değer kaybetmektedir.	8	5
	Gelecekte de ihtiyaç duyulacak bir meslek olacaktır.	7	4
	Değerli bir meslek olarak görülmesi ne kadar iyi bireyler yetiştirdiğine bağlıdır.	2	1
	Öğretmenlik mesleğinin değerli bir meslek olarak görülmesi, eğitim sisteminin iyileştirilmesine bağlıdır.		2
Tercih edilebilirlik	İstihdam sorunu tercih edilebilirliği olumsuz etkilemektedir.	8	7
	Toplumsal statüsü ve önemi yüksek bir meslek olduğu için tercih edilebilirliği yüksektir.	6	5
	Rahatlığı olan bir meslek olduğu için çok tercih ediliyor.	4	3
	Gelişen teknolojiyle bilgiye erişimin artması öğretmenlik mesleğine ilgiyi düşürebilir.	1	3
	Maaşlarının artmasıyla daha çok tercih edilebilir.	2	2
	Kadınlar için tercih edilebilirliği daha yüksek bir meslektir.	1	1

Dördüncü alt probleme ilişkin bazı katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir:

TDE Ö22: Bence günümüzde öğretmenler fazla önemsenmiyor. Gereken statüde değiller. Gelecekte de bir değişiklik olacağını sanmıyorum.
TDE Ö26: Öğretmenlik her zaman değerli bir meslektir. Zaman ona değer kaybettirmez.
M Ö3: Şu an çoğu kişi öğretmen olmak istiyor ama bilinçsiz bir şekilde. Sadece tatil günleri çok diye. Gelecekte herkes sanatçı olduğu gibi herkes öğretmen olacak diye düşünüyorum.
M Ö7: İleride öğretmenliğe karşı çok bir ilginin olacağını düşünmüyorum. Her şey teknolojik oldu. İnternetten ders dinlenir oldu. Öğretmene ihtiyaç da saygı da azaldı.

Araştırmanın beşinci alt probleminde, YÖK'ün 2013-14 öğretim yılında ortaöğretim alan öğretmenliği bölümlerine öğrenci almamasının nasıl değerlendirildiğini belirlemek amaçlanmaktadır. Beşinci alt probleme ilişkin bulgular Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo-5: YÖK'ün 2013-14 Öğretim Yılında Ortaöğretim Alan Öğretmenliği Bölümlerine Öğrenci Almamasının Nasıl Değerlendirildiğine İlişkin Bulgular

Kategori	Kodlar	TDE	M
		n	*n*
Karara katılanlar	Fen ve edebiyat fakülteleri için öğretmen olma yönünde bir fırsat oluşturması	7	8
	Öğretmen atamasının sınırlı sayıda yapılması	5	3
	Atama bekleyen birçok mezun olması	4	3
Karara katılmayanlar	En iyi öğretmen eğitim fakültelerinden yetişir.	6	4
	Ortaöğretim alan öğretmenliği okumak isteyen birçok kişi zorunlu olarak fen ve edebiyat programlarına yönelmiştir.	4	5
	Herkes istediği bölümde okuyabilmelidir.	3	2

Katılımcıların yaklaşık üçte biri (n = 18) "atama bekleyen birçok mezun olması, öğretmen atamasının sınırlı sayıda yapılması ve fen ve edebiyat fakülteleri için öğretmen olma yönünde bir fırsat oluşturması" bağlamında karara yönelik olumlu değerlendirmede bulunmuşlardır. Katılımcıların yarısından fazlası (n = 32) ise "en iyi öğretmen eğitim fakültelerinde yetişir, ortaöğretim alan öğretmenliği okumak isteyen birçok kişi zorunlu olarak fen ve edebiyat

programlarına yöneldi, herkes istediği bölümde okuyabilmeli" şeklinde görüş belirtmişler ve karara bu görüşlerden bir veya birkaçı bağlamında katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

YÖK'ün 2013-14 öğretim yılında ortaöğretim alan öğretmenliği bölümlerine öğrenci alınmaması kararına ilişkin bazı katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir:

TDE Ö19: Bu karar fen ve edebiyat öğrencileri için bir avantaj olabilir.
TDE Ö21: Fen ve edebiyat açısından iyi oldu fakat belki de şu an öğretmenlik okuyor olabilirdim.
M Ö4: Aslında fen ve edebiyat öğrencileri için güzel bir karar. Öğretmen olmalarının önü açıldı.
M Ö5: Öğrenci alınmaması haksızlık. Alan okumak istemeyen çoğu öğrenci okumak zorunda kaldı. Eğitim fakültesinde lise matematiği öğretmeni olmak isteyen benim gibi arkadaşlar haksızlığa uğradı.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırmanın birinci alt probleminde eğitim ve fen ve edebiyat fakülteleri amaçları açısından değerlendirmiştir. Araştırma bulgularına göre katılımcılar, eğitim fakültelerinin amaçlarını, nitelikli öğretmen yetiştirme ile bireysel ve toplumsal fayda bağlamında değerlendirmiştir. Katılımcılar, fen ve edebiyat fakültelerinin amaçlarını ise akademik yeterlik kazandırma ve nitelikli işgücü oluşturma bağlamında değerlendirmiştir. Yüksel'in (2011) araştırmasında, fen ve edebiyat fakültelerinde görev yapan öğretim üyelerinin bu fakültelerin işlevlerini bilim adamı yetiştirmek ve ortaöğretim kurumlarına öğretmen yetiştirmek şeklinde tanımladıkları görülmektedir. Başka bir ifadeyle, bu fakültedeki öğrencilerin öğretim üyeleriyle benzer düşüncelere sahip oldukları söylenebilir.

Araştırmanın ikinci alt probleminde öğretmenlik mesleğinde alan eğitimi ve pedagojik formasyon eğitiminin önemini belirlemek amaçlanmaktadır. Araştırma bulgularına göre katılımcıların öğretmenlik mesleğinde alan eğitiminin önemine ilişkin görüşleri "öğretmen adayına alan yeterlikleri kazandırma, öğrencinin bilgi ihtiyacını karşılama, meslek yaşamında başarı, alanda uzmanlaşma" şeklinde yoğunlaşmaktadır. Katılımcılar, öğretmenlik mesleğinde pedagojik formasyon eğitiminin önemine ilişkin görüşlerini ise "öğretmen olmanın ön şartı olma, dersin nasıl işleneceği bilgisini verme, öğretmen adaylarını öğretmenliğe hazırlama, öğretmen adayının sınıfta yaşanabilecek sorunlarla baş etmesini sağlama, iyi bir öğretmen olma" şeklinde belirtmişlerdir. Yüksel'in (2011) araştırmasında, fen ve edebiyat fakültesi öğretim üyeleri, öğretmenlik mesleğinde pedagojik formasyon eğitimin önemli olduğu ve bu eğitiminin lisans eğitimi sürecinde öğrencilere verilmesi gerektiğini sıklıkla belirtmişlerdir. Başka bir araştırmada fen ve edebiyat fakültesi öğrencilerinin, pedagojik formasyonu öğretmenlik mesleği açısından önemli buldukları görülmektedir (Öztürk, Doğan ve Koç, 2005).

Katılımcıların önemli bir bölümü alan eğitiminin fen ve edebiyat fakülteleri tarafından, pedagojik formasyon eğitiminin ise eğitim fakülteleri tarafından daha nitelikli olarak verilebileceğini ifade etmişlerdir. Katılımcıların yaklaşık üçte ikisi (n = 37), alan eğitiminin fen ve edebiyat fakülteleri tarafından daha nitelikli olarak verilebileceğini ifade etmişlerdir. Katılımcıların bir bölümü (n = 15) bu eğitimin eğitim fakülteleri tarafından, az sayıda katılımcı ise (n = 7) bu eğitimin her iki fakülte tarafından da nitelikli olarak verilebileceğini ifade etmişlerdir. Katılımcıların önemli bir bölümü (n = 34) pedagojik formasyon eğitiminin eğitim fakülteleri tarafından daha nitelikli olarak verilebileceğini ifade etmişlerdir. Katılımcıların az bir bölümü ise bu eğitimin eğitim fakülteleri tarafından (n = 16) veya her iki fakülte tarafından (n = 9) da nitelikli olarak verilebileceğini ifade etmişlerdir. Yüksel'in (2011) fen ve edebiyat fakültelerinde görev yapan öğretim üyeleriyle gerçekleştirdiği araştırmasında da eğitim fakültelerinde alan eğitiminin fen ve edebiyat fakültesindeki öğretim üyeleri tarafından,

pedagojik formasyon eğitiminin ise eğitim fakültelerindeki öğretim üyeleri tarafından verilmesi ağırlıklı görüş olarak ifade edilmiştir.

Araştırmada kişisel, sosyal ve sistemsel (örgütsel-yapısal) etmenler bağlamında öğretmenlik mesleğinin özelliklerine ve sorunlarına ilişkin görüşlerin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Katılımcıların "karşıdakini anlayabilme, öğretmen yeterliklerine sahip olma, sabırlı olma, mesleğini sevme, bilgiyi etkili aktarma ve davranışlarıyla rol model olma" şeklinde belirttikleri görüşler bireysel faktörler kategorisinde değerlendirilmiştir. Sosyal faktörlere ilişkin katılımcıların görüşleri "kendini ifade edebilme, deneyime açıklık, öğretmenliğin saygın ve önemli bir meslek olması öğretmenliğin yol gösterici bir meslek olması ve topluma başarılı bireyler kazandırma" şeklinde yoğunlaşmaktadır. Katılımcıların öğretmenlik mesleğinin toplumsal statüsüne ilişkin hem olumlu hem de olumsuz görüş belirtmeleri, çalışma grubunda yer alan fen ve edebiyat fakültesi öğrencilerinde öğretmenlik mesleğinin toplumsal statüsüne ilişkin olumlu algılarının baskın olmadığı şeklinde yorumlanabilir. Benzer şekilde, başka bir araştırmada fen ve edebiyat fakültesi öğrencilerin öğretmenlik mesleğinin sosyal statüsünü vasat düzeyde buldukları görülmektedir (Acat, Balbağ, Demir ve Görgülü, 2005). Sistemsel faktörlere ilişkin katılımcı görüşleri: MEB atama politikaları, öğretmen yetiştiren eğitim fakülteleri ve merkezi sınavlar olmak üzere üç kategoride ele alınmaktadır.

Katılımcıların bireysel, sosyal ve sistemsel etmenler bağlamında öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşleri "ihtiyaç duyulandan az öğretmen atanması, emekliliği gelen öğretmenlerin görevlerine devam etmemesi, eğitim fakültelerinin kontenjanlarını MEB'in istihdam politikalarına göre düzenlenmesi, eğitim fakültelerinde nitelikli eğitim verildiği, eğitim fakültelerinin öğretim üyelerinin yeterli olduğu, seçme sınavlarının öğretmen yeterliklerini ölçecek düzeyde olması gerektiği ve öğretmen adaylarının yeterliklerinin sınavlar olmadan belirlenerek atamaların yapılması gerektiği" şeklinde yoğunlaşmaktadır. Katılımcıların MEB atama politikaları bağlamında belirttikleri görüşlerin, katılımcılarda öğretmen olma yönünde bir istekliliği ifade ettiği söylenebilir. Akar'ın (2014), fen fakültesi biyoloji mezunları üzerinde yaptığı ve öğretmenlik mesleğinin neden tercih edildiğini belirlemeyi amaçladığı çalışmasında, mezunların alanda iş bulma olanaklarının kısıtlılığını ileri sürmeleri bu durumu destekler niteliktedir.

Araştırmanın dördüncü alt probleminde, öğretmenlik mesleğinin geleceğine ilişkin görüş ve beklentilerin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Öğretmenlik mesleğinin geleceğine ilişkin katılımcı görüşleri saygınlık ve tercih edilebilirlik bağlamında ele alınmaktadır. Katılımcıların görüşleri "öğretmenliğin toplumda saygınlığı olan ve olmaya devam edecek bir meslek olduğu, öğretmenlik mesleğinin giderek değer kaybettiği, istihdam sorununun tercih edilebilirliği olumsuz etkilediği ve toplumsal statüsü ve önemi yüksek bir meslek olduğu için tercih edildiği" şeklinde yoğunlaşmaktadır.

Araştırmanın beşinci alt probleminde, YÖK'ün 2013-14 öğretim yılında ortaöğretim alan öğretmenliği bölümlerine öğrenci almamasının nasıl değerlendirildiğini saptamak amaçlanmaktadır. Katılımcıların bir bölümünün "fen ve edebiyat fakülteleri için öğretmen olma yönünde bir fırsat oluşturması, öğretmen atamasının sınırlı sayıda yapılması ve atama bekleyen birçok mezun olması" nedenlerinden dolayı karara olumlu baktığı, bazı katılımcıların ise "en iyi öğretmen eğitim fakültelerinden yetişir, ortaöğretim alan öğretmenliği okumak isteyen birçok kişi zorunlu olarak fen ve edebiyat programlarına yöneldi ve herkes istediği bölümde okuyabilmeli" şeklinde görüş belirterek karara katılmadıkları görülmektedir.

Eğitim fakültelerinin daha nitelikli bir eğitim ve güncel gelişmeler ile beklentiler ışığında programlarını güncellemelerinin faydalı olacağı düşünülmektedir. Program içerikleri düzenlenirken, mesleki beceri kazandırma ve akademik yeterlikler ile öğretmenlik mesleğinin uzmanlık ve yaratıcılık boyutları temel ölçüt alınmalıdır. Eğitim fakültelerinde, öğretmen adaylarını yetiştiren öğretim elemanlarının da bu yeterlik ve becerileri öğretmen adaylarına

kazandırabilmek için kendi mesleki yeterlik ve becerilerini geliştirmeleri de önemli görülmelidir. Öğretmenlik mesleğinde istihdam sorununun önüne geçmek için MEB-YÖK iş birliğinin daha etkin bir şekilde yapılması, arz ve talep dengesinin gözetilmesi ve öğretmen açığının bulunduğu öncelikli alanlara yönelik yetiştirme ve atama çalışmalarının tutarlı olarak sürdürülmesi gerekmektedir. YÖK, öğretmen yetiştirme ve istihdam konusunda kendi strateji belgelerinde ifade ettiği hususlara uygun olarak Türkiye'nin özgün koşulları içerisinde daha gerçekçi ve vizyoner bir politika belirlemek zorundadır. Sürekli değiştirilen sistem ve bunun getirdiği belirsizlik ortamı, öğretmen adaylarını olduğu kadar eğitim fakültesi ve fen ve edebiyat fakültelerinde görev yapan öğretim elemanlarını da olumsuz etkilemektedir. Öğretmen yetiştirme konusu eğitim fakültelerinin asli görevi olarak yeniden ele alınmalıdır. Bu süreci destekleyecek diğer fakültelerin belirli ölçülerde ve bazı ölçütlerle sunabilecekleri kısmi katkıları da dikkate alınabilir.

Öğretmen yetiştirme ve özelde alan öğretmenlerinin durumu ulusal ölçekte geniş katılımlı bir platformda, tüm paydaşların katılımını sağlayacak şekilde bir kongre ya da çalıştay şeklinde farklı bakış açılarını sentezleyerek, tarafların görüşlerini bütünleştirecek bir biçimde bilimsel zeminlere taşınmalıdır. Yapılan bazı çalışmalar alan eğitimi konusunda eğitim fakültelerinin fen ve edebiyat fakültelerinin gerisinde kalmadığını gösterdiğinden, eğitim fakültelerinin alan eğitimi konusundaki bilgi ve birikimi göz ardı edilmemelidir. Gerekli durumlarda bu konuda eğitim fakülteleri ile fen ve edebiyat fakültelerinin alan eğitimi bağlamında altyapı ve akademik destek ile insan kaynağının verimli ve etkili kullanımı konusunda daha fazla iş birliği yapmaları gerekmektedir. YÖK'ün söz konusu kararından vazgeçip alan öğretmenliklerine 2014-2015 öğretim yılından itibaren öğrenci almaya tekrar başlayacağı ve sonraki dönemde eğitim bilimleri enstitülerine tezsiz yüksek lisans yoluyla alan öğretmenliği için yeniden öğrenci alma kararı, bu konuda uzun erimli ve vizyona dayalı bir öğretmen istihdam politikasının belirlenmesini zorunlu kılmaktadır.

5. KAYNAKLAR

Acat, B., Balbağ, M. Z., Demir, B. ve Görgülü, A. (2005). Fen edebiyat fakültesi, eğitim fakültesi ve tezsiz yüksek lisans programına devam eden öğrencilerin öğretmenlik meslek algıları. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi,* (17), 27-35.

Akar, E. Ö. (2014). Fen edebiyat fakültesi biyoloji bölümü mezunları neden öğretmen olmak istiyor? *Kastamonu Eğitim Dergisi, 22*(1), 259-272.

Can, Ş. (2010). Tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (24), 1-28.

Çapa, Y. ve Çil, N. (2000) Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (18), 69-73.

Çapri, B. ve Çelikkaleli, Ö. (2008) öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutum ve mesleki yeterlik inançlarının cinsiyet, program ve fakültelerine göre incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 9*(15), 33-53.

Çil, N. (2000) Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (18), 69-73.

Eraslan, L. ve Çakıcı, D. (2011). Pedagojik formasyon programı öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Kastamonu Eğitim Dergisi, 19*(2), 427-438.

Erdem, A. R., Gezer, K. ve Çokadar, H. (2005). Ortaöğretim fen-matematik ve sosyal alanlar öğretmenliği tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *14. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, 28-30 Eylül Pamukkale Üniversitesi, Denizli.*

Gürbüz, H. ve Kışlıoğlu, M. (2007). Tezsiz yüksek lisans programına devam eden fen edebiyat ve eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları (Atatürk Üniversitesi Örneği). *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi, 9*(2), 71-83.

Hacıömeroğlu, G. ve Şahin-Taşkın, Ç. (2010). Fen bilgisi öğretmenliği ve ortaöğretim fen ve matematik alanları (OFMAE) eğitimi bölümü öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 11*(1), 77-90.

Hoşgörür, V., Kılıç, Ç. ve Dündar, H. (2002) Kırıkkale Üniversitesi sınıf öğretmenliği programı öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine karşı tutumları. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, (16), 91-100.

Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Newbury Park, CA: Sage.

Özbek, R., Kahyaoğlu, M. ve Özgen, N. (2007). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi, 9*(2), 221-232.

Özder, H., Konedralı, G. ve Zeki, C. P. (2010). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 16*(2), 253-275.

Öztürk, B., Doğan, O. ve Koç, G. (2005). Eğitim fakültesi öğrencileri ile fen edebiyat fakültesi mezunlarının öğretmenlik mesleğine yönelik algılarının karşılaştırılması (Gazi Üniversitesi Örneği). *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 3*(1), 1-22.

Patton, M. Q. (2002). *Qualitative evaluation and research methods*. Newbury Park, CA: Sage.

Pehlivan, K. B. (2008) Sınıf öğretmeni adaylarının sosyo-kültürel özellikleri ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları üzerine bir çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 4*(2) 151-168.

Şeker, H., Deniz, S. ve Görgen, İ. (2005). Tezsiz yüksek lisans Öğretmen adaylarının öğretmenlik yeterlikleri üzerine değerlendirmeleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi,* (42), 237-253.

Tanrıöğen, A. (1997) Buca Eğitim Fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* (3), 55-58.

Terzi, A. R. ve Tezci, E. (2007). Necatibey Eğitim Fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi,* (52), 593-614.

Uğurlu, C. ve Polat, S. (2011). Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 35*(1), 68-74.

Üstüner, M. (2006). Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi,* (45), 109-127.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (8. baskı). Ankara: Seçkin.

Yükseköğretim Kurulu (YÖK). (2013). *Eğitim fakültelerindeki ortaöğretim alan öğretmenliği programlarına 2013-2014 eğitim-öğretim yılından itibaren öğrenci alımının durdurulması hakkında genelge.* YÖK 75850160-101.02.01 Sayılı Genelge.

Yükseköğretim Kurulu (YÖK). (2014). *Ortaöğretim alan öğretmenliği programları hakkında duyuru*. http://yok.gov.tr/web/ogrenci/anasayfa adresinden alınmıştır.

Yüksel, S. (2004). Tezsiz yüksek lisans programının öğrencilerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarına etkisi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 17*(2), 355-379.

Yüksel, S. (2011). Fen-edebiyat fakültesi öğretim üyelerinin öğretmen yetiştirme sistemine ilişkin düşünceleri (Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi örneği). *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 11*(1), 179-198.

Extended Abstract

Teachers are the most important human resource of the education system and developing teacher skills and teacher training are still hot topics on educational researches. In this regard, the selection process of teachers, the content of the training process, and support teaches by professional development programs, are among the topics emphasized. Despite of faculties of education are known as the main institutions where teachers training, some other faculties such as science and literature faculties students are planning to become teachers (Akar, 2014). Moreover much of lecturers who work in science and literature faculties define their position as training both scientist and teachers (Yüksel, 2011). Students who desire to become teachers enrolled in science and literature faculties instead of faculties of education because Council of Higher Education (CHE) decided to train teachers more effectively by these faculties. In this qualitative research we try to understand the views of students who compulsory enrolled in science and literature faculties on teaching profession and quality of field education. In this regard, a growing amount of research effort has recently been spent on investigating students' perceptions on field education or teaching profession (Çapa & Çil, 2000; Çapri & Çelikkaleli, 2008; Çil, 2000; Hoşgörür, Kılıç & Dündar, 2002; Özbek, Kahyaoğlu & Özgen, 2007; Özder, Konedralı & Zeki, 2010; Pehlivan, 2008; Tanrıöğen, 1997; Terzi & Tezci, 2007; Uğurlu & Polat, 2011). But there are little effort on how students who enrolled in science and literature faculties and desire to become a teacher, perceptions on field education and teaching profession. The findings of current study may well contribute to the better understanding of students' perceptions on field education and teaching profession. This study may also provide policy-makers and researchers with important implications on teacher training.

This study used a qualitative semi-structured interview as the method of data collection. According to Patton (2002), interviews are necessary when we cannot observe feelings, thoughts, and intentions, and when we cannot observe how people make sense of the world around them. Prior to the interview, all participants were informed about the purpose of the study and provided a permission form. Each participant was interviewed individually for about an hour during which each responded to five research questions. Each of these questions was formed in open-ended style and probes were added when necessary

so that students' perceptions on quality of field education and teaching profession can be examined in more detailed way. The interviews of the participants were conducted in a one-on-one format. This setting allowed teachers to be more comfortable and secure in their surroundings.

After transcribing the participants' interviews, the data were analyzed using the interpretational analysis method. This method allowed us to determine themes and codes within the interviews clearly. In order to ensure their confidentiality, each participant was given a code name. These code names were in no way connected to the participant's real properties. Furthermore, original views of participants were reflected to readers via direct quotations. Lincoln and Guba (1985) argued that credibility and transferability were the key principles in ensuring the accuracy of a qualitative study. In this study, strategies employed to adhere these principles include the collection of rich data, member checking, prolonged engagement, purposeful sampling, and peer debriefing. These strategies provided that the data were as valid and credible as possible.

According to results of the study a significant proportion of the participants stated that pedagogical training can be better performed in faculty of education and field training can be better performed in faculty of sciences and literature. A large proportion of respondents perceived teaching as a respectable profession, but draw attention to the uncertainty of current teacher employment policy. Participants have a dilemma on faculty of science and literature is the only way for teacher training, that their perceptions on this issue containing both an opportunity for their faculty and a threat about restricting individual choices.

Results indicated that participants' perceptions on teaching professions vary in three dimensions that, individual, social and national education policies. Participants highlighted some codes about teaching professions characteristics; empathy, facilitating individual learning, openness to learn, enthusiasm, using knowledge effectively, communication skills, employment policies of government. Participants complain about national examination system for teacher employment, continues reform efforts on national teacher training policies and decreasing reputation of teaching profession in society.

Some suggestions we presented in the light of the results such as, developing the curriculum of faculty of education, improving the collaboration between MoNE and CHE in order to prevent the problems in teacher employment and encouraging the faculty of education and faculty of science and literature for performing better field education, organizing conferences and workshops with cooperation of stakeholders in order to understand better way for field education and teacher training policies. There must be policy papers that include short and long term visions of government claims on teacher training also it must be sensitive of cultural context.

Kaynakça Bilgisi

Sezgin, F., Koşar, S., Er, E. ve Şahin, F. (2014). Fen-edebiyat fakültesi birinci sınıf öğrencilerinin alan eğitimine ve öğretmenlik mesleğine yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi [Hacettepe University Journal of Education], 29*(4), 217-229.

Citation Information

Sezgin, F., Koşar, S., Er, E., & Şahin, F. (2014). Examining the views of first year university students in faculty of science and literature about field education and teaching profession. [in Turkish]. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi [Hacettepe University Journal of Education], 29*(4), 217-229.